

राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरण प्रस्तावित
केल्यानुसार जैव-वैद्यकीय कचरा अधिनियम,
२०१६ अंतर्गत जिल्हास्तरीय व राज्यस्तरीय
समिती गठिती करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकिर्ण - २०१८ /प्र.क्र.२१७/आरोग्य-३
१० वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकुल इमारत,
लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई-४०० ००९.
तारीख: ०७ मार्च, २०२२

वाचा -

१) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक - संकिर्ण २०१७ /प्र.क्र.४४/आरोग्य -३,
दिनांक- १३.०४.२०१७.

प्रस्तावना :

जैव वैद्यकीय कचरा व्यवस्थापन अधिनियम, २०१६ अंतर्गत राज्य सल्लागार उक्त वाचा क्र.१ नुसार समिती गठीत करण्यात आली आहे. परंतु, जैव वैद्यकीय कचरा व्यवस्थापन अधिनियम, २०१६ अन्वये राज्यअंतर्गत देण्यात आलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार कोविड-१९ या संसर्गजन्य आजाराच्या कालावधीत रुग्णांचे उपचार/निदान/विलगीकरण करताना त्याची काळजी घेण्यात आली नाही. त्यामुळे राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरण, प्रमुख खंडपीठ, नवी दिल्ली येथे मूळ अर्ज क्र.१८०/२०२१ अन्वये श्री.मुकुल कुमार विरुद्ध उत्तर प्रदेश व इतर ही याचिका दाखल करण्यात आली आहे. सदर याचिकेच्या झालेल्या सुनावणीच्या अनुषंगाने राज्य सल्लागार समिती यापूर्वी गठीत करण्यात आली असली तरी कोविड-१९ रुग्णांना हाताळताना घ्यावयाची काळजी व उपचार, तसेच त्यातून निर्माण होणाऱ्या कचऱ्याचे योग्य पद्धतीने विल्हेवाट लावणेकरीता राज्यस्तर व जिल्हास्तरावर आवश्यक सोयीसुविधा व पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी समिती गठीत करण्याचे प्रस्तावित आहे. त्याअनुषंगाने जिल्हास्तरीय व राज्यस्तरीय समिती गठीत करावयाची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरण, प्रमुख खंडपीठ यांनी प्रस्तावित केल्याप्रमाणे जैव वैद्यकीय कचरा व्यवस्थापन अधिनियम, २०१६ अन्वये जिल्हास्तर व राज्यस्तर पुढीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यास याद्वारे शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ) राज्यस्तर समिती		
१	अ.स.मु./प्र.स./सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, महाराष्ट्र शासन	अध्यक्ष
२	अ.स.मु./प्र.स./सचिव, नगर विकास विभाग / स्थानिक संस्थांचा नामनिर्देशित प्रतिनिधी	सदस्य
३	राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचे नामनिर्देशित प्रतिनिधी	सदस्य
४	सदस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ	सदस्य
५	संचालक, पर्यावरण	सदस्य

सदर राज्यस्तरीय समितीचे समन्वय व अंमंजबावणीकरीता सदस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ यांना नोडल एजन्सी म्हणून नियुक्त करण्यात येत आहे.

ब) जिल्हास्तरीय समिती		
१	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२	आयुक्त, महानगरपालिका (जिल्ह्यात महानगरपालिका असल्यास)	सदस्य
३	जिल्हा आरोग्य अधिकारी	सदस्य
४	जिल्हा शल्य चिकित्सक	सदस्य
५	प्रादेशिक अधिकारी, राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळ	सदस्य
६	वरिष्ठ पोलीस अधिक्षक / पोलीस उपअधिक्षक नामनिर्देशित प्रतिनिधी	सदस्य
७	शासकिय वैद्यकिय महाविद्यालय किंवा त्या परिसरातील अन्य नामांकित खाजगी वैद्यकिय महाविद्यालय यांचे प्राचार्य	सदस्य

सदर जिल्हास्तरीय समितीचे समन्वय व अंमलबजावणीकरीता प्रादेशिक अधिकारी, राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळ यांना नोडल एजन्सी म्हणून नियुक्त करण्यात येत आहे. तसेच राज्यस्तरीय व जिल्हास्तरीय संनियंत्रण समिती त्यांना आवश्यक वाटल्यास तज्ञ व्यक्तीची / संस्थेची निवड करू शकतात.

समितीचे कामकाज व कार्यक्षेत्र

१. शासन निर्णय निर्गमित झाल्यानंतर दोन आठवड्यांत सदर समित्यांची बैठक होणे आवश्यक आहे. त्यानुसार राज्यस्तर समितीची महिन्यातून एकदा आणि जिल्हास्तरीय समितीची

पंधरवड्यातून एकदा याप्रमाणे सुरुवातीला परिस्थितीत आवश्यक सुधारणा होईपर्यंत आणि त्यानंतर आवश्यकतेनुसार ठराविक अंतराने बैठक होणे आवश्यक आहे.

२. केंद्रीय देखरेख समितीमार्फत दरमहा व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंगद्वारे आयोजित बैठकीत राज्य स्तरीय समितीने केलेल्या कार्यवाहीचा कृती अहवाल व अंमलबजावणीचा अनुपालन अहवालातील तफावत भरून आवश्यक उपाययोजना सुचविणे आवश्यक आहे.
३. सदर सूचनांचे परिणामकारकरित्या पालन होण्याच्या दृष्टीने समितीद्वारे शासकिय वैद्यकिय महाविद्यालया/इतर संस्थांचे सेवानिवृत्त प्राचार्य/विभाग प्रमुख/ इतर तज्ञांची नियुक्ती केल्यास, त्यांचे मार्फत वेळोवेळी CBWTF (Common Biomedical Waste Treatment Facility Operators) ची पाहणी करण्यात येईल. ज्यामुळे जनजागृती प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे समन्वय साधणे आणि राज्य/जिल्हा स्तरावर एकत्रित संयुक्त बैठका घेऊन कार्यपूर्ती अहवालाचे पुनरावलोकन करणे शक्य होईल.
४. नियोजित वाहनांची संख्या अपुरी असणे किंवा कचरा विखुरलेला असणे किंवा उघड्यावर फेकलेला असणे किंवा संकलन, वाहतूक, हाताळणी आणि विल्हेवाट यामध्ये उणीवा असल्यामुळे समितीच्या सूचनांचे उल्लंघन झाले असल्यास समितीने उपचारात्मक आणि सक्तीच्या उपाय योजना करणे आवश्यक आहे.
५. समितीने केलेली कार्यवाही त्यांच्या संबंधित वेबसाइटवर वेळोवेळी अद्ययावत करणे आवश्यक आहे.
६. जिल्ह्यास्तरावरील प्राप्त झालेल्या अहवालाचे एकत्रित संकलन करून राज्य समितीने करावे, तदनंतर राज्यस्तरीय समितीकडून एकत्रित अहवाल संकलन करून त्या अहवालांच्या आधारे केंद्रीय देखरेख समितीने दिनांक ३०.०४.२०२२ रोजी राष्ट्रीय अहवालामध्ये संकलित करावे. सदर प्रत्येक अहवाल वेबसाइटवर अद्ययावत करण्यात यावे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०३०७१०५२५७९०१७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(रो.दि.कदम -पाटील)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव.
२. मा. राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव
३. अपर मुख्य सचिव (आरोग्य) यांचे स्वीय सहाय्यक
४. अपर मुख्य सचिव (पर्यावरण विभाग) यांचे स्वीय सहाय्यक
५. प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक
६. सचिव, प.दु.म. विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक
७. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई
८. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई
९. संचालक, पर्यावरण विभाग, मुंबई
१०. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई
११. प्रधान वैज्ञानिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई
१२. अतिरिक्त महानगरपालिका आयुक्त (घनकचरा व्यवस्थापन), मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
१३. संचालक, नागरी प्रशासन, पुणे
१४. अध्यक्ष, इंडियन मेडीकल असोशिएशन, मुंबई
१५. अध्यक्ष, असोशिएशन ऑफ हेल्थ प्रोव्हायडर्स, मुंबई
१६. मे. पॉस्को इनव्हायरनमेंटल सोल्यूशन, पुणे.
१७. मे. महाराष्ट्र बायो-हायजेनिक, लोटे, खेड

- १८. जन आरोग्य अभियान, पुणे
- १९. सेहत, मुंबई
- २०. प्राध्यापक. श्याम असोलेकर, आयआयटी, मुंबई
- २१. संचालक, राष्ट्रीय जैव आयुर्विज्ञान संस्था, पुणे
- २२. निवडनस्ती (आरोग्य-३)